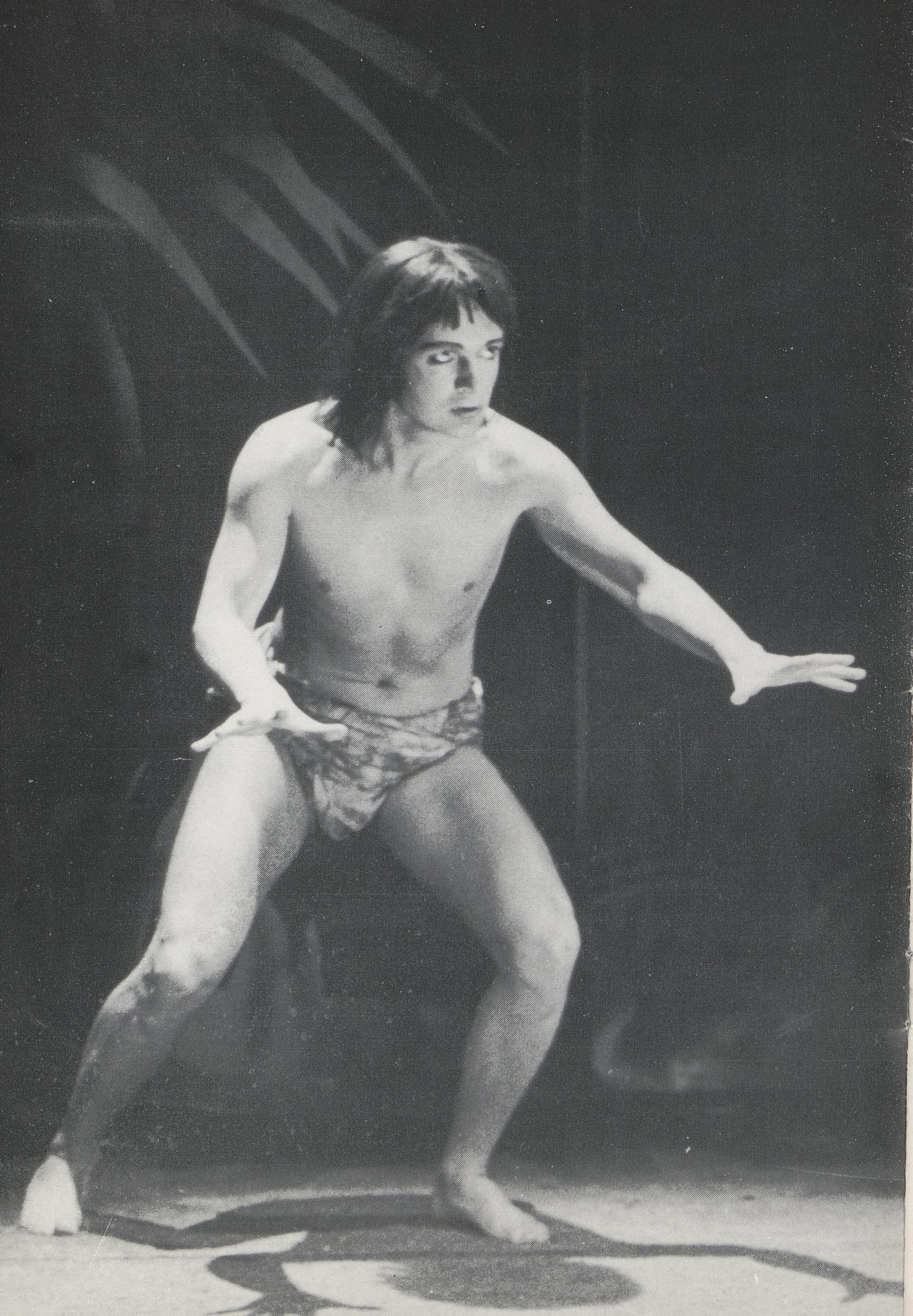

MOWGLI

«ASKELADDEN»

RIKSTEATRET

Vi trenger eventyret. Ikke bare som en underholdende lek. Men som en måte å formidle idealer og livsvisdom på. En snarvei til hjerte og forstand. For det er alltid oss selv vi møter — forkledd som hekser og prinsesser, dyr og troll. En fortelling fra det gamle India begynner slik:

En konge hadde noen sønner, som var så dørske og giddaløse at de hverken kunne eller ville lære noe.

Kongen var dypt bedrøvet.

Da kom det en gammel vismann og tilbød sin hjelp. Hver aften, når sol-heten var forbi, tok han prinsene med seg opp på det flate taket og fortalte dem eventyr.

Og da en tid var gått, hadde prinsene lært alt hva et menneske kan lære.

T.v.: Tore Nysæther

Under: Per Skift

Hver tid har sine eventyrfortellere

Kveldens forestilling bygger på en bok av engelskmannen Rudyard Kipling (1865–1936). Han ble født i India, og selv om han levde mesteparten av sitt liv i England, vendte han ofte tilbake til Indias jungler – i hvert fall i bøkene sine. Kipling fikk nobelprisen i litteratur i 1907.

Har Tabaqui rett?

«Ville en ulvunge blitt like godt mottatt hos menneskene?» spør sjakalen. Både han og vi vet at svaret er nei.

Noe av det mest ulykkelige som er hendt i vår moderne verden, er den avstand som er vokst frem mellom dyr og mennesker.

Dyrene burde være våre «søsken» på denne kloden. I stedet ser vi bare på dem som råvarer til kjøtt- og pels-industrien. Og villdyrene dreper vi for morro skyld – og henger likene som pynt på veggen...

I mange bygårder er det til og med forbudt å ha hund og katt. Naboer som for lengst har forsonet seg med stereoanlegg og sus i vannrørene, orker ikke tanken på at en katt kanskje før eller siden vil gi fra seg et mjau.

Snart vil vi bare møte dyr i Donald-hefter, på TV – og på middagsbordet.

*

For femti år siden fantes det 100 000 ville tigre i verden. Det var åtte forskjellige slag – og de levde i India, Iran, Kina, Sovjet, Tyrkia, Indonesia og Thailand.

I dag finnes det litt under fem tusen tigre i hele verden. Og antallet synker fra år til år...

Jungelboken

er den meste kjente boken Kipling har skrevet. Siden den ble utgitt i 1894, har den stadig kommet i nye opplag. To ganger er den blitt filmet. Og over hele verden kaller småspeidere seg for «ulvunger» og bruker fortellingene om Mowgli som en ramme omkring speiderarbeidet sitt.

Jungelboken har inspirert mange forfattere og tegnere til å dikte andre eventyr fra jungler og urskoger. Uten Kiplings fortellinger om Mowgli, ville for eksempel aldri Edgar Rice Burroughs ha funnet på å skrive sin første historie om Tarzan (1912). Han flyttet bare handlingen fra Asia til Afrika, og lot hovedpersonen vokse opp blant aper i stedet for ulver. (At han dessuten var så oppslukt av sitt forbilde at han til og med lot det være tigre i Tarzans Afrika, er en zoologisk feil han siden luket ut av bøkene...)

Handlingen i Mowgli foregår i India

India er ti ganger så stort som Norge.
I Norge bor det 4 millioner mennesker.
I India bor det 605 millioner mennesker.

Det finnes mange beretninger

om barn som har vokst opp sammen med dyr. De fleste er eventyr. Men noen er sanne.

«Plutselig kom en stor, voksen ulv ut av hulen... Og bak den kom spøkelset de innfødte hadde fortalt meg om... ansiktet var nesten ikke synlig, men øynene var lysende og skarpe. Det var et menneske!»

Det er misjonæren J. A. L. Singh som skriver dette i dagboken sin. Året er 1920. Stedet er Bengal i India. De innfødte i en landsby har bedt ham om å fordrive et spøkelse som stadig skremmer dem — en farlig skog-demon. De finner hulen hvor demonen lever. Det er en ulvehule. Og det er ikke bare en, men to demoner. To små piker som lever sammen med ulvene. Ulvemoren blir drept. Men Singh tar seg av barna. Han kaller dem Kamala og Amala. De løper fort på alle fire, men er ikke i stand til å reise seg. Den eneste maten de vil røre, er melk og rått kjøtt. Ingenting kan få dem til å le. Men når Amala dør et år senere, feller Kamala to tårer... Kamala overlever ni år til hos menneskene. Hun lærer seg endelig å gå på to, venner seg til kokt mat og greier å gjøre seg forstått, så vidt det er. Da hun døde, kunne hun litt over tredve ord. Kroppen hennes ble ca. 16 år. Men i hodet sitt ble hun aldri mer enn tre år gammel.

Også i Europa

har vi sagn og eventyr om ulvebarn. Mest kjent er den italienske fortellingen om Romulus og Remus. De var tvillinger. Deres mor var kongsdatteren Rhea Silvia, og hun hevdet at barnas far var selveste krigsguden Mars. Onkelen hennes, som nå var konge, fryktet for at guttene en dag ville gjøre krav på tronen. Derfor kastet han dem i elven Tiber. Men barna druknet ikke. De ble reddet av en hunn-ulv, som ga dem melk og passet på dem. Da Romulus og Remus ble voksne, tok de hevn — og grunnla senere byen Roma...

Fra v.: Sigurd Bothner, Marianne Edvardsen, Knut Alfsen, Ingolf Karinen

MOV

av Tor Åge
med musikk av Per
Fritt etter Kiplings

Regi Knut Risan
Scenografi Guy Krohg, Frode Krohg
Musikalsk ansvarlig ... Per Christian Revholt
Koreografi Mette Møller
Regiassistent Liv Karlsen
Masker Hanne Revold, Eva Jacobsen
Repetitør Helge Iberg
Språkkonsulent Dag Gundersen

I ROLLENE

Eventyrtelleren,
Ulvefar Per Skift
Akela Odd Remen
Shere Khan Bjørn Sothberg
Tabaqui Preben Dietrichson
Buldeo Ingolf Karinen

Baloo Knut Ørvig
Raksha Inger Jacobsen
Mowgli Tore Nysæther
Rikke,
Pita Helle Haugen
Nikke,
Shavi Tine Stoesen
Bagheera Gustav Adolf Hegh
Ragg,
Akhmed Sigurd Bothner
Kaa,
Mustafa Stein Grønli
Thuu (Brilleslangen) Johannes Eckhoff
Messua Marianne Edvardsen
Messuas mann,
Ali Knut Alfsen

Knut Ørvig, Tore Nysæther

VGLI

Bringsværd

Christian Revholt

OG S JUNGELBOKEN

Musikere:

Per Christian Revholt (piano, synthesizer),
Kjell Fosstvedt (slagverk), Kai Hartvigsen
(bass), Erik Wesseltoft (gitar)

Inspisient/turnéleder Ole Lillo-Stenberg

Teknikere med ansvar for turné for:

Sceneteknikk Peter Teichert

Lysteknikk Ivar Nedberg

Lydteknikk Terje Pettersen

Kostymevedlikehold Runa Flaa

Hår/sminke Eva Jacobsen

Rekvisitter Mette Jacobsen

Suffli Liv Karlsen

Turnétekniker Pål Grønli

Forestillingen varer ca. 2 timer med pause.
Fotografering og lydbåndopptak er ikke til-
latt under forestillingen.

Kostymer og dekorasjoner er laget på Riks-
teatrets verksted under ledelse av Solveig
Eng og Johannes Markeng/Jens Melsom.

I redaksjonen:

Tor Åge Bringsværd, Else Færden, Janecke
Kragner Furberg

Foto Frits Solvang

Trykk Enersens Trykkeri a/s, Oslo

Fra v.: Gustav Adolf Hegh, Odd Remen, Sigurd Bothner, Bjørn Sothberg, Preben Dietrichsen

Per Christian Revholt — kveldens komponist

Med «Mowgli» debuterer Per Christian Revholt som komponist. Riksteatrets pianist, repetitør og tilrettelegger av musikk til mange av teatrets oppsetninger (Piaf, Jeppe på Berget, Pippi, Elektra osv.) spiller i kveld sin egen musikk, for første gang.

— Hvordan føles det, Per Christian Revholt?
— Jeg føler meg plutselig utsatt; det er nok litt uvant å skulle stå ansvarlig på den måten, sier kveldens beskjedne debutant, — men det har selvfølgelig også vært litt av en utfordring.

Per Christian Revholt er teatermenneske til fingerspissene. Det gir ham spesielt gode forutsetninger for å komponere teatermusikk.

— Som jo er en spesiell form for musikk?

— Ja. Teatermusikk er først og fremst tilrettelagt for scenen. Min jobb er å understreke og illustrere. Skape en stemning som først og fremst ligger der — i ordene.

Mye av arbeidet utføres i prøvetiden. Det er ikke bare å komme med notene, men man må hele tiden prøve seg frem, se hvordan melodier og arrangementer passer inn. Hvis det ikke fungerer, må det gjøres forandringer.

For meg har det vært viktig å få skuespillerne til å skjønne hvor jeg ville hen. I det hele tatt har det å skape musikk for scenen veldig mye med samarbeid å gjøre — også

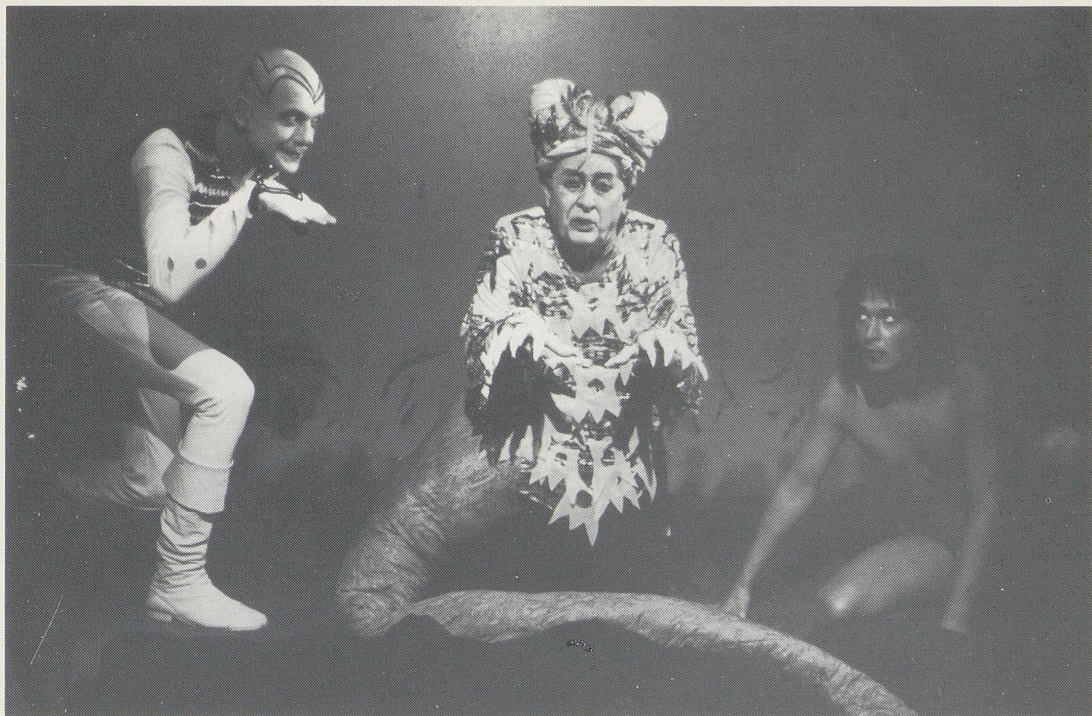
Fra v.: Helle Haugen, Tine Stoesen, Tore Nysæther

Reis ikke bort tiden...

TRONSDHEIM
RØROS
OSLO
KR. SUND N.
MOLDE
ALESUND
BERGEN
STAVANGER
KRISTIANSAND S

**FLY
BRAATHENS
SAFE**

Fra v.: Stein Grønli, Johannes Eckhoff, Tore Nysæther

med instruktør og, i dette tilfellet, med koreograf.

— Teksten i kveld er «Mowgli». Her er dyr og fremmedartet indisk jungel. Hvordan har dette påvirket din musikk?

— Jeg har forsøkt å skape en musikk som svinger, som er rytmisk. Jeg har tatt utgangspunkt i dyrenes forskjellige bevegelser, og i hva de står for. De er jo tillagt menneskelige egenskaper. «Mowgli» er etter mitt syn, en veldig farlig og dramatisk forestilling som bl.a. handler om makt. Tigeren f.eks. er en forferdelig person. Men det er likevel en årsak til at «han hater mennesker». Han er ikke bare en stor og farlig slyngel, men er sår og lei seg. Hele forestillingen har egentlig noe trist over seg. Ta Mowgli f.eks. som til slutt må erkjenne at han egentlig ikke hører hjemme noe sted lenger — hverken hos dyrene eller menneskene. Derfor måtte mye av musikken få en mollstemning.

— Borsett fra finalen, da — smiler han, — den er i dur og er ment å skape et inntrykk av optimisme tross alt!

Og den som lytter ekstra godt, legger han til, vil kanskje oppdage at det av og til er flettet inn skalaer inspirert av østens musikk som skal indikere at vi befinner oss i den indiske jungelen.

Frode og Guy Krohg

har samarbeidet om scenografien.

Halvt dyr, halvt menneske

Hva er det som skiller oss fra dyrene... hva er det som knytter oss til dem... Hva er ulikt, hva er felles? Er det våre instinkter, våre driftsliv som gjør oss til «dyr»? Er det vår evne til beregning, til manipulasjon, til å herse over andre som gjør oss til mennesker? Hva med fantasien, vår trang til å vite mer, til å utforske — hvor hører det hjemme?

I eventyrene, legendene og mytene har slike spekulasjoner blitt billedliggjort på forskjellige måter. Det finnes mange eksempler på fantastiske skapninger som er halvt dyr og halv menneske. Noen har menneskehode og dyrekropp: sfinxen (løvekropp), kentauren (hestekropp), havfruen (fiskehale), osv., noen har dyrehode og menneskekropp: minotauren (oksehode), guden Pan har bukkehorn og klover osv.

Det finnes mange historier som forteller om mennesker som blir til dyr: i eventyret om Kvitebjørn kong Valomon blir prinsen omskapt til en bjørn. I andre eventyr hører vi om folk som blir forvandlet til svaner, frosker osv.

I «Mowgli» får vi en ny versjon av et gammelt tema. Mennesket er her plassert inn i dyrenes verden og har fått ulvemamma og ulvepappa. Hvorfor Kipling akkurat har valgt dette dyret som foreldre til menneskeungen, kan vi lure på. Hvorfor ikke tigreren, eller bjørnen? Prøver han dermed å si at mennesket (lik ulven) er et flokkdyr som føler seg sterkere når det jager med andre?

Hva ønsker dette eventyret å fortelle oss om mennesket og den verden det har skapt?

For som alle eventyr er også dette et bilde på mennesket og vår egen verden.

Enhver får finne sine egne svar... jungelen hersker Jungelloven.

Jungelloven sier at de sterke dyrene må beskytte de svake, at enhver må innordne sine særinteresser i et fellesskap. At ethvert dyr skal ha sine egne jaktmarker og at det skal jage og drepe når det er sultent.

Det er sagt før i dette programmet at «Mowgli» er et skuespill om makt.

Det er noen dyr i jungelen, særlig ett, tigreren Shere Khan, som ikke respekterer jungelloven. For ham gjelder det en annen lov: den sterkestes rett.

Konflikten og kampen i stykket står mellom disse to lovene. Eventyret viser at i kampens hete blir alle merket. Mowgli blir en annen for bestandig.

Spontan, tillitsfull møter han verden, uten baktanker av noen art. Han stoler på at alle rundt ham vil ham vel. Men som de andre dyrene i jungelen tvinges også han til å se virkeligheten i øynene.

Spørsmålet vi kan stille oss er: hvordan takler vi personer som Shere Khan?

Hvilke våpen skal vi bruke mot ham?

Må Shere Khan drepes for at Jungelloven fortsatt skal eksistere?

På mange måter er kanskje «Mowgli» et litt trist, men kanskje ganske realistisk eventyr som avslører mennesket og den verden det bygger opp.

Men det er heldigvis noen lyspunkter. Selv om dyrene er ulike, greier panter, bjørn, ulv og slange å leve sammen. Dyrene søker hverandre, og det oppstår vennskap selv om de ikke tilhører samme dyreart. «Mowgli» forteller oss at ingen forskjeller er så store at ikke vennskap, respekt og forståelse er mulig.

E.F

Første Klasse? Nei, First Business Class til ordinær økonomipris

Men likheten er slående. Du sitter i en adskilt rommelig kabin akkurat som på Første Klasse. Stolen din er faktisk Første Klasse standard hos mange andre flyselskaper.

I våre 747-fly er det bare 8 stoler i bredden. På våre DC-10'ere bare 7. Du kan velge varmretten som på Første Klasse.

Måltidene serveres på porselen som på Første Klasse. Du drikker av glass som på Første Klasse.

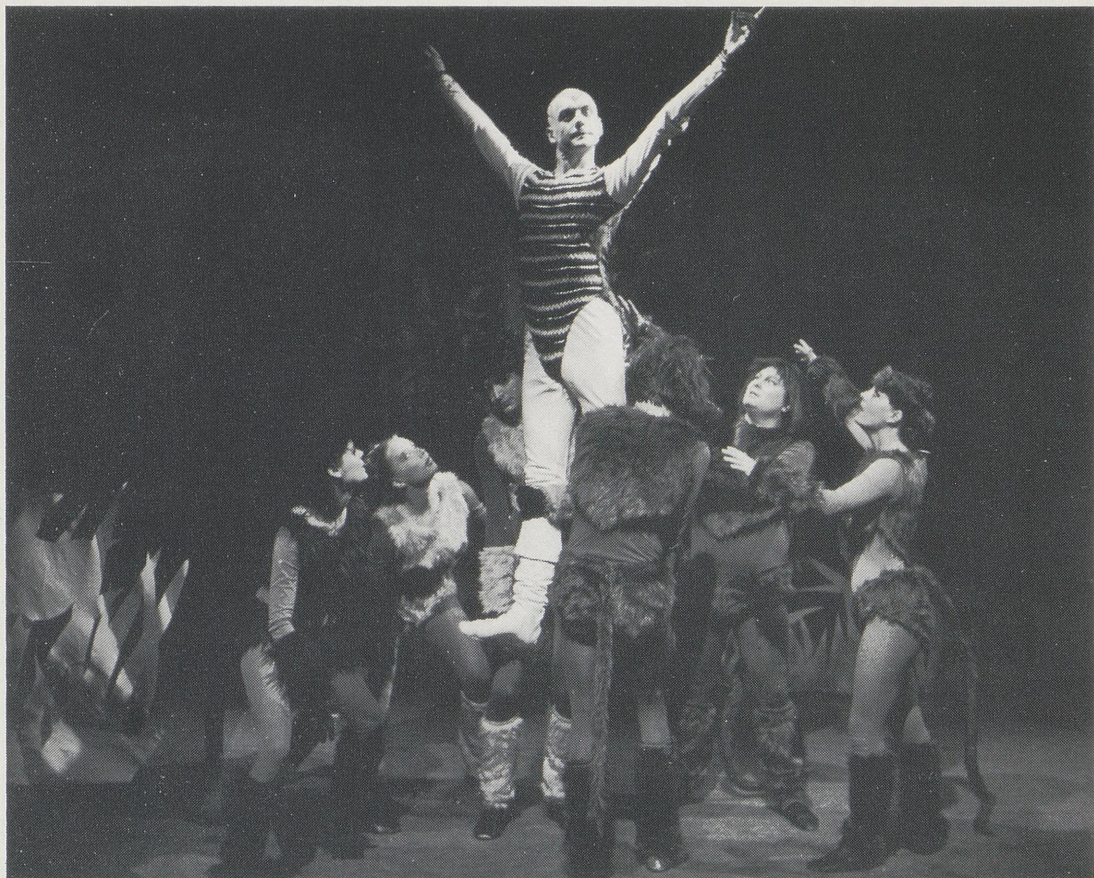
Vi har elektroniske høreapparater som hviler mykt mot ørene, akkurat som på Første Klasse.

Over hele verden står våre Business Service Lounger til din disposisjon.

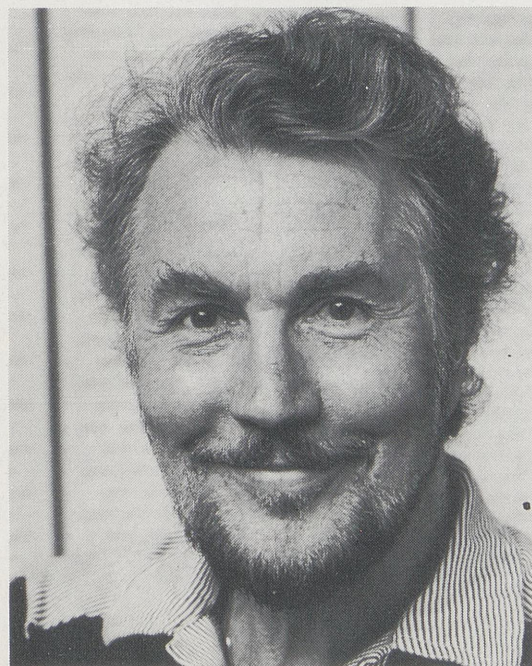
Helt Fortune Magazine er dette den beste av alle Business-klasser.

Det eneste som faktisk ikke er Første Klasse er prisen. Du betaler kun vanlig, normal økonomipris. En ideell kombinasjon — ikke sant?

SAS

Fra v.: Tine Stoesen, Helle Haugen, Knut Alfsen (bak), Ingolf Karinen, Marianne Edvardsen. Foran: Sigurd Bothner. I midten: Stein Grønli

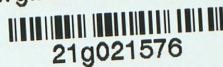

Knut Risan som instruktør

«Lykkelige Riksteater som får ha Knut Risan med seg!» Slik skrev Eilif Straume, Aftenpostens teateranmelder etter premieren på Hedda Gabler høsten 1983.

Og Riksteatret er meget glad for å ha Knut Risan med seg. I de årene han nå har vært ved teatret har han spilt mange store roller: Vincens Lunge i «Lucie», Nils Lykke i «Fru Inger til Østråt», Bjørnstjerne Bjørnson i «Amalie og Bjørnstjerne. Brevene», han var med i lyrikkprogrammet «Over de høie fjelle» basert på Bjørnsons lyrikk, han spilte Jeppe i musikkspillet «Jeppe» og assessor Brack i «Hedda Gabler».

Nå debuterer han som instruktør; noe Riksteatret også er meget glad for!

Skrive for barn?

For meg er det ikke noen vesensforskjell mellom å skrive for barn og å skrive for voksne. Enkelte bøker og skuespill kan det være vanskelig for barn å få det hele utbytte av — på grunn av for liten referanse-bakgrunn, for få erfaringer. Men på samme måte kan andre fortellinger være vanskelige for voksne, fordi de ofte har en referanse-bakgrunn som har fått dem til å stivne i en fastlåst virkelighetsoppfatning. Målet for mitt vedkommende er å lage ting som alle, både voksne og barn, kan lese og diskutere. Det vil si: skape fortellinger med flere plan — som en kinesisk eske, hvor det ikke er nødvendig å være med på alle underfundigheter for å sitte igjen med et rimelig utbytte.

Derfor virker det for meg kunstig å operere med begrepet «barnebøker» som noe utskilt fra og eventuelt annerledes enn annen litteratur. For meg finnes det bare to kategorier: bøker jeg liker og bøker jeg ikke liker. Noe annet skille har jeg ikke. Personlig leser jeg for eksempel billedbøker den dag i dag — og det faller meg ikke inn at disse bøkene ikke skulle være ment for meg. For å si det brutalt: Hvis ikke en bok «er noe» for den som leser den høyt, så er den neppe noe for det barn den leses for heller.

«Barnebøker» betraktes av mange som surrogat-litteratur. Som en forberedelse til den «store», den «ordentlige» litteraturen. Det er her jeg er fundamentalt uenig. På samme måte som jeg ikke kan akseptere at barneværrelset utelukkende skal betraktes som et slags «venteværrelse»...

Jungelboken av Kipling er en bok for alle aldre. Jeg håper min dramatisering også kan være det. Derfor er jeg glad for at Riksteatret har valgt betegnelsen familieforestilling.

Jeg tror det er viktig å bryte de kunstige skillene.

Jeg tror det er viktig at alle — både voksne og barn — kan dele en opplevelse.

Tor Åge Bringsværd